

Utemeljitev Trubarjevega priznanja 2020 – dr. Pavel Zdovc

Dr. Pavel Zdovc se je rodil leta 1933 na avstrijskem Koroškem. Študiral je filozofijo in teologijo, ruščino in latinščino. Doktorat iz slavistike je posvetil podjunkskemu narečju. Pavel Zdovc je nedvomno najbolj zaslužen za razvoj slovenistike na Univerzi na Dunaju. Slovenščino je na Dunaju predaval že pred uveljavitvijo slovenistike kot samostojne študijske smeri leta 1975.

Pedagoškemu delu in znanosti se je vedno posvečal z največjo natančnostjo. V Zdovčevem znanstvenem delovanju sta se vedno tvorno prepletala in dopolnjevala poučevanje jezika in raziskovalno delo. Študente in študentke je učil jezika na podlagi originalnih tekstov, kar je danes večinoma standard, tedaj pa je njegova metoda veljala za revolucionarno novost. Ob pomanjkanju sodobne slovenske slovnice v nemškem jeziku je poglavja iz slovenske slovnice posebej priredil za nemško govoreče in jih obogatil z mnogimi primeri. Imel je izjemen občutek za razumljive in hkrati natančne strokovne razlage. V kontekstu Trubarjeve nagrade je potrebno posebej omeniti Zdovčevo temeljito razčlenjevanje Trubarjevih didaktičnih strategij, kako približati jezik ljudstvu. Zdovčev članek o Trubarjevi razstavi v avstrijski nacionalni biblioteki iz leta 1986 ne priča le o avtorjevi znanstveni povezanosti s Trubarjem, temveč tudi o njegovi povezovalni dejavnosti med Slovenijo in Avstrijo. Pavel Zdovc je s svojo skromnostjo in požrtvovalnostjo odločilno prispeval k nepretrganemu razvoju slovenistike na Univerzi na Dunaju v 20. stoletju, tako da lahko morda zapišemo: kar je bil nekoč Miklošič slavistiki, je Zdovc moderni slovenistiki na Dunaju.

Njegov znanstveni opus je izjemno dragocen prispevek k umestitvi kulturno pomembnih dokumentov v prostor in čas. Mnogim razpravam (v katalogu slovenskih knjižnic COBISS je zabeleženih 65 enot) o podjunkskem narečju, o obravnavi narečja pri pouku knjižnega jezika, o jezikovnih interferencah, o koroški toponomiji, o besedotvornih variantah imen za prebivalce krajev na zamejskem Koroškem, o kulturi na slovenskem Koroškem, o zgodovini slovenskega jezika in o pravopisnih vprašanjih je dodal dve imenitni in monumentalni deli. Še posebej zadnje veliko delo, *Slovenska krajevna imena na avstrijskem Koroškem. Razširjena izdaja / Die slowenischen Ortsnamen in Kärnten. Erweiterte Auflage* (Ljubljana: SAZU, 2010), nazorno priča o tem, da dr. Pavel Zdovc ves čas dejavno prispeva k ohranjanju slovenske kulturne dediščine v zamejstvu. Knjiga združuje tako zgodovinsko in etimološko ozadje krajevnih imen kot tudi normativne, slogovne in medjezikovne vidike krajevnih imen, torej jezikovno kulturno dediščino, ki tako zbrana ostaja trajni pomnik slovenskega življenja v današnji Avstriji.

Dr. Pavel Zdovc je leta 2011 Koroški osrednji knjižnici dr. Franca Sušnika podaril Tinjsko rokopisno cerkveno pesmarico iz leta 1839. Z odmevno digitalizacijo na portalu slovenske digitalne knjižnice dLib je rokopis pesmarice postal dostopen znanstveni in splošni javnosti. Dr. Zdovc se je Tinjam posvetil že leta 1984 s knjigo *Stalna razstava slovenskih jezikovnih in zgodovinskih spomenikov v Domu v Tinjah* ter s člankom *Pisna in jezikovna podoba rokopisa iz leta 2005*.

Za vsa Zdovčeva dela je značilno povezovanje zgodovinskih dejstev s sodobnim časom in prostorom, povezovanje preteklosti s sedanostjo, skratka, ohranjanje in raziskovanje slovenske pisne kulturne dediščine v Avstriji, ki je pomembna tako za Slovenijo kot za mednarodni prostor.

Komisija za podeljevanje Trubarjevih priznanj

Narodna in univerzitetna knjižnica

National and University Library
Turjaška 1, 1001 Ljubljana, Slovenija

nuk@nuk.uni-lj.si
+386 (0)1 200 12 09

